

Sygn. akt II C 1016/17

UZASADNIENIE

W skardze z dnia 22 maja 2017 r. P. W. wniósł o wznowienie postępowania, które toczyło się przed Sądem Okręgowym w Łodzi w sprawie II C 961/08

z jego powództwa przeciwko Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu przy ul. (...) w Ł., zakończonego prawomocnym wyrokiem z dnia 23 marca 2011 r. oraz o zmianę tegoż wyroku.

Skarżący podnosił, że wyrok w sprawie II C 961/08 zapadł pod jego nieobecność, natomiast reprezentujący go w tej sprawie adwokat z urzędu K. F. nie dopilnowała swoich obowiązków i zaniechała czynności związanych z obroną jego interesów przed sądem.

W uzasadnieniu skargi P. W. podał, że o istnieniu wyroku wydanego w sprawie II C 961/08 dowiedział się po 6 latach od jego wydania, tj. w dniu 2 maja 2017 r. z korespondencji komorniczej doręczonej mu do aresztu śledczego.

(skarga k. 2; pisma procesowe: z dnia 30.06.2017 r. k. 12, z dnia 3.08.2017 r. k. 27-27v., z dnia 4.09.2017 r. k. 31-31v., z dnia 5.10.2017 r. k. 42-42v., z dnia 5.01.2018 r. k. 74-74v.)

W odpowiedzi na skargę o wznowienie postępowania Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Aresztu Śledczego przy ul. (...) w Ł. wniósł o odrzucenie skargi, względnie jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego.

(odpowiedź na skargę o wznowienie postępowania k. 139-144)

Pełnomocnik z urzędu skarżący adwokat W. M. na rozprawie w dniu 4 września 2018 r. poparł skargę o wznowienie postępowania i wniósł o oddalenie wniosku Skarbu Państwa o jego odrzucenie.

Pełnomocnik pozwanego podtrzymał stanowisko zawarte w odpowiedzi na skargę o wznowienie postępowania.

A. K. F. i adw. W. M. wnieśli o zasądzenie na rzecz każdego z nich kosztów zastępstwa procesowego, oświadczając że nie zostały one pokryte w całości ani w części.

(stanowiska stron - protokół z rozprawy z dnia 4.09.2018 r. k. 167-169)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 23 marca 2011 r. wydanym w sprawie II C 961/08 Sąd Okręgowy w Ł. odrzucił pozew P. W. przeciwko Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu przy ul. (...) w Ł. w zakresie żądania 100.000 zł zadośćuczynienia w związku z narażeniem na niebezpieczeństwo zakażenia wirusem HIV, oddalił powództwo w pozostałym zakresie, zasądził od P. W. na rzecz pozwanego kwotę 1.000 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i nakazał wypłacić ze środków Skarbu Państwa na rzecz reprezentującego powoda pełnomocnika z urzędu kwotę 8.556 zł.

(okoliczność bezsporna)

W toku postępowania w sprawie II C 961/08 P. W. był reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata K. F., która aktywnie uczestniczyła w postępowaniu sądowym, była obecna na rozprawach, w szczególności na rozprawie w dniu 9 marca 2011 r.

(okoliczność bezsporna)

W Areszcie Śledczym w Ł. P. W. przebywał do 4 marca 2010 r. W tym czasie interesował się postępowaniem w sprawie II C 961/08 i uczestniczył osobiście w rozprawach. Następnie do 1 stycznia 2012 r. skarżący przebywał na wolności – mieszkał w Ł., najpierw przy ul. (...), a następnie przy ul. (...), ale nie pamięta on daty przeprowadzki. W tym okresie skarżący, który był poszukiwany listem gończym, nie odbierał doręczanej mu prawidłowo korespondencji sądowej, w tym zawiadomienia o terminie rozprawy wyznaczonym na 9 marca 2011 r.

(zeznania skarżącego - protokół z rozprawy z dnia 4.09.2018 r. k. 168-168v.)

Odpis wyroku z dnia 23 marca 2011 r. sygn. II C 961/08 wraz z uzasadnieniem został doręczony adwokatowi K. F. w dniu 22 kwietnia 2011 r. Adwokat K. F. uznała, że apelacja w tej sprawie byłaby bezzasadna i w konsekwencji mogłaby narazić jej klienta na dodatkowe koszty. W konsekwencji, pełnomocnik nie złożył w imieniu powoda apelacji od wyroku zapadłego w sprawie II C 961/08, chroniąc tym samym jego interes prawny.

(pismo pełnomocnika k. 109-110)

O istnieniu prawomocnego wyroku z dnia 23 marca 2011 r. wydanego w sprawie II C 961/08 P. W. dowiedział się 2 maja 2017 r. w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w Ł. z zawiadomienia komornika o wszczęciu przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego dotyczącego kosztów procesu orzeczonych tym wyrokiem.

(zeznania skarżącego - protokół z rozprawy z dnia 4.09.2018 r. k. 168-168v.; zawiadomienie o wszczęciu egzekucji k. 16)

Powyzszy stan faktyczny, wystarczający dla wydania wyroku, Sąd ustalił w oparciu o zeznania powoda i złożone do akt dokumenty. Dowody te w powiązaniu nadto z treścią pisemnego oświadczenia adwokata K. F. (k. 109), były wystarczające do ustalenia okoliczności, które miały znaczenie dla oceny zasadności zarzutu powoda odnośnie rzekomego naruszenia przepisów prawa skutkującego pozbawieniem go możliwości działania w sprawie II C 961/08. Z zeznań skarżącego nie wynika, aby jego niewiedza o terminie rozprawy, która odbyła się w dniu 9 marca 2011 r. spowodowana była uchybieniami tkwiącymi w czynnościach procesowych sądu. Zeznania te świadczą o tym, że nieobecność skarżącego na rozprawie i ogłoszeniu wyroku wynikała wyłącznie z jego własnych zaniedbań polegających na unikaniu odbierania korespondencji sądowej i kontaktów się z pełnomocnikiem z urzędu K. F..

W tym stanie rzeczy, Sąd oddalił zgłoszone przez powoda wnioski dowodowe o dopuszczenie dowodów z uzupełniających oraz nowych opinii biegłych lekarzy specjalistów. Wobec oddalenia powództwa przeprowadzenie tychże dowodów było oczywiście zbędne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią przepisu art. 401 pkt 2 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności, jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo nie była należycie reprezentowana bądź, jeżeli wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania. Przepis stanowi jednak, że nie można żądać wznowienia, jeżeli przed uprawomocnieniem się wyroku niemożność działania ustała lub brak reprezentacji był podniesiony w drodze zarzutu albo strona potwierdziła dokonane czynności procesowe.

Jak wynika z art. 409 k.p.c. oraz utrwalonego orzecznictwa Sąd rozpoznaje skargę o wznowienie wyłącznie w granicach zgłoszonych podstaw. Sąd nie jest uprawniony do wykraczania poza wskazane podstawy skargi (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2009 r., III UK 5/09, opublikowano: OSNP 2011/1-2/17).

Powołując się w skardze o wznowienie postępowania na nieważność z powodu pozbawienia strony możliwości działania, należy wskazać, wskutek naruszenia jakiego konkretnego przepisu strona była pozbawiona możliwości działania (S. Krześ w E. Marszałkowska-Krześ [red.] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz., Legalis 2018).

Skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzymiesięcznym, przy czym termin ten liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a gdy podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji - od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub jej przedstawiciel ustawowy. Termin ten zależy od ustawowej podstawy wznowienia, w konsekwencji, czego ocena zachowania trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi musi zostać poprzedzona ustaleniem, czy skarga została oparta na ustawowej podstawie. (por. teza 1 postanowienia Sądu Najwyższego z 21 września 2007 r., V Cz 88/07)

W rozpoznawanej sprawie, wskazaną przez P. W. podstawą wznowienia była nieważność, wynikająca z pozbawienia go prawa do obrony swoich praw w postępowaniu sądowym, a to poprzez przeprowadzenie w dniu 9 marca 2011 r. rozprawy i ogłoszenie wyroku bez jego osobistego udziału. W niniejszej sprawie skarżący dowiedział się o wyroku z zawiadomienia o wszczęciu przeciwko niemu egzekucji otrzymanego w dniu 2 maja 2017 r., w trakcie odbywania przez niego kary pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w Ł., zaś skarga o wznowienie postępowania została wniesiona w dniu 22 maja 2017 r. (art. 130² § 2 k.p.c.), zatem termin do jej wniesienia został zachowany.

Formalnie oceniając, skarżący powołuje się, zatem na ustawową podstawę wznowienia, co przesądza o dopuszczalności skargi. Nie oznacza to jednak, że skarga jest zasadna. Analizując tok sprawy II C 961/08 nie sposób uznać, że wymieniona w art. 401 pkt 2 k.p.c. podstawa wznowienia, na którą powołuje się skarżący, wskazując na pozbawienie możliwości obrony swych praw, istotnie zachodzi.

Na wstępie wskazać należy, iż zgodnie ze stanowiskiem judykatury podstawa wznowienia postępowania związana z pozbawieniem strony możliwości działania jest tożsama z przyczyną nieważności określoną w art. 379 pkt 5 k.p.c., tj. pozbawieniem strony możliwości obrony swoich praw (postanowienie SN z dnia 16 listopada 2017 r. V CZ 79/17, LEX nr 2447356).

Na gruncie art. 401 pkt 2 k.p.c. chodzi o pozbawienie strony możliwości działania, do którego doszło wskutek naruszenia przepisów prawa. Może ono być następstwem uchybień wynikających z czynności procesowych, wadliwego postępowania sądu albo zaniechań sądu względnie przeciwnika procesowego, nie można natomiast o nim mówić, jeżeli strona na skutek własnego działania nie skorzystała ze swoich uprawnień procesowych (postanowienie SN z dnia 30 listopada 2016 r., III CZ 51/16, LEX nr 2188227; postanowienie SN z dnia 2 lutego 2006 r. II CZ 134/05, LEX nr 192016, postanowienie SN z dnia 22 stycznia 2009 r. II PZ 38/08, LEX 784196; T. Ereciński (red.), Kodeks postępowania cywilnego - Komentarz, Tom III, Postępowanie rozpoznawcze, wyd. V, WK 2016, wydanie elektroniczne LEX).

Nadto przytoczyć należy stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 25 lutego 2016 r., zgodnie z którym „skoro w postępowaniu, którego skarga dotyczy, skarżący był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, to nie sposób przyjąć, że doszło w nim do pozbawienia go możliwości działania w rozumieniu art. 401 pkt 2 k.p.c.” (II PZ 23/15, Legalis nr 1421842).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, nie sposób uznać, by skarga P. W. zasługiwała na uwzględnienie.

Skarżący podnosi, że był pozbawiony możliwości działania w sprawie II C 961/08, ponieważ nie posiadał wiedzy o terminie rozprawy, która odbyła się w konsekwencji bez jego udziału w dniu 9 marca 2011 r. Nie oznacza to jednak, że został on przez to pozbawiony możliwości działania, był on wszak reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika z urzędu, który aktywnie uczestniczył w postępowaniu przed sądem w sprawie II C 961/08, był obecny na rozprawach, w tym w szczególności na rozprawie w dniu 9 marca 2011 r. Nie budzi zatem wątpliwości, że skarżący nie został pozbawiony możliwości prezentowania i popierania swojego stanowiska i korzystania z przysługujących mu uprawnień procesowych.

W realiach rozpoznawanej sprawy uznać należy, że skarżący był także prawidłowo zawiadomiony o rozprawie, która odbyła się w dniu 9 marca 2011 r. Fakt, że nie odbierał on prawidłowo doręczanej mu korespondencji ponieważ zmienił adres zamieszkania, co miało związek z okolicznością, że był osobą poszukiwaną listem gończym, oraz że nie interesował się stanem sprawy i nie kontaktował się z pełnomocnikiem z urzędu K. F., wyklucza możliwość uznania, że zachodzą podstawy do wznowienia postępowania na podstawie art. 103§2 k.p.c., ponieważ skarżący na skutek własnych działań (zaniechań) nie skorzystał z przysługujących mu uprawnień procesowych.

Konkludując, zdaniem Sądu P. W. nie wykazał, by z powodu naruszenia przepisów prawa został pozbawiony możliwości działania przed Sądem Okręgowym w Łodzi sprawie II C 961/08, wskutek czego byłby on uprawniony do żądania wznowienia postępowania z powodu jego nieważności.

Z uwagi na powyższe skargę należało oddalić jako niezasadną.

W ocenie Sądu w sprawie zachodził szczególnie uzasadniony wypadek, przemawiający za zastosowaniem art. 102 k.p.c. i nieobciążaniem przegrywającego sprawę skarżącego kosztami procesu. Odstępstwo od zasady odpowiedzialności za wynik sporu, przewidziane w art. 102 k.p.c., jest uzasadnione tylko, jeśli przemawiają, za nim szczególne względy. Przepis ten jako *lex specialis* winien być używany w praktyce sądowej z rozwagą i należyta wnikliwością. Ustalenie, czy w danych okolicznościach zachodzą „wypadki szczególnie uzasadnione”, ustawodawca pozostawił swobodnej, choć nie dowolnej ocenie Sądu. Za zastosowaniem art. 102 k.p.c. przesądziło to, że P. W. został zwolniony w całości od obowiązku poniesienia kosztów sądowych, a obecnie przebywa on w Areszcie Śledczym w P., nie ma żadnego majątku, nie jest zatrudniony w jednostce penitencjarnej, nie uzyskuje żadnego dochodu, ciężą na nim zobowiązania alimentacyjne. Biorąc pod uwagę wszystkie wskazane powyżej okoliczności, a także dysproporcje stanu majątkowego stron, zdaniem Sądu, pomimo oddalenia skargi, zasadne jest zastosowanie wobec powoda art. 102 k.p.c. i nie obciążanie go obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

W niniejszym postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania P. W. reprezentował pełnomocnik z urzędu w osobie adw. W. M. z mocy postanowieniem z dnia 6 października 2017 r. (k. 44). Nadto do reprezentowania powoda w niniejszej sprawie umocowany był adwokat K. F. ustanowiona jako pełnomocnik procesowy z urzędu dla P. W. w sprawie II C 961/08 (uzasadnienie postanowienia Sądu Apelacyjnego w Łodzi Acz 1961/17 – k. 68-71).

Na podstawie § 8 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2016. 1714) w związku z § 4 ust. 1, 2 i 3 Sąd zasądził na rzecz adwokatów W. M. i K. F. tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej po 4.428 zł brutto. (3.600 zł + podatek VAT w wysokości 828 zł).